

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.4.4>

CHARAKTERYSTYKA KAR NAŁOŻONYCH ZA POPEŁNIENIE WYKROCZEŃ ADMINISTRACYJNYCH W ZAKRESIE OBROTU TOWARAMI AKCYZOWYMI

Viktor Bernadin

*adiunkt Katedry Administracji Publicznej i Administrowania
Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-1345-7587
e-mail: Victor_Bernadin@ukr.net*

Adnotacja. W artykule omówiono istniejący system kar nałożonych podczas popełniania wykroczeń administracyjnych w zakresie obrotu towarami akcyzowymi, za które odpowiedzialność ustalają Kodeks Postępowania Administracyjnego Ukrainy i Kodeks Celný Ukrainy. Ustalono, że w przypadku popełnienia tego rodzaju naruszeń stosuje się tylko karę o charakterze moralnym i materialnym, a mianowicie: ostrzeżenie, grzywnę i konfiskatę. Cechą odpowiedzialności administracyjnej za popełnienie tych wykroczeń jest to, że taka kara administracyjna, jak grzywna, może zostać zastosowana przy popełnieniu któregośkolwiek z nich. Zaproponowano zmiany w Kodeksie Postępowania Administracyjnego Ukrainy w celu wyeliminowania kolizji prawnych przy stosowaniu takiej kary administracyjnej jak konfiskata. Określono konieczność utrwalenia w cz. 1 art. 24 Kodeksu Postępowania Administracyjnego Ukrainy przepisu stwierdzającego, że konfiskacie mogą podlegać wszelkie przedmioty, niezależnie od tego, czy są one własnością osoby, która popełniła wykroczenie.

Słowa kluczowe: wykroczenie administracyjne, wykroczenie celne, wykroczenie skarbowe, odpowiedzialność administracyjna, towary akcyzowe.

CHARACTERISTICS OF PENALTIES IMPOSED FOR ADMINISTRATIVE OFFENSES IN THE FIELD OF CIRCULATION OF EXCISABLE GOODS

Victor Bernadin

*postgraduate public management and administration
National Academy of Internal Affairs
ORCID ID: 0000-0002-1345-7587
e-mail: Victor_Bernadin@ukr.net*

Abstract. The article examines the existing system of penalties imposed when committing administrative offenses in the sphere of circulation of excisable goods, the responsibility for which is established by the Code of Ukraine on Administrative Offenses and the Customs Code of Ukraine. It is established that when committing this type of violations, only moral and material penalties are applied, namely: warning, fine and confiscation. The peculiarity of the administrative responsibility for committing the above offenses is that such an administrative penalty as a penalty can be applied in the commission of any of them. It is proposed to amend the Code of Ukraine on Administrative Offenses to eliminate legal conflicts when applying such administrative penalties as forfeiture. The article stipulates that Article 24 (1) of the Code of Ukraine on Administrative Offenses stipulates that the confiscation may be subject to any objects, irrespective of whether they are the property of the person who committed the offense.

Key words: administrative offense, customs offense, tax offense, administrative liability, excisable goods.

ХАРАКТЕРИСТИКА СТЯГНЕНЬ, ЩО НАКЛАДАЮТЬСЯ ЗА ВЧИНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ОБІГУ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ

Віктор Бернадін

*ад'юнкт кафедри публічного управління та адміністрування
Національна академія внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-1345-7587
e-mail: Victor_Bernadin@ukr.net*

Анотація. У статті розглянуто існуючу систему стягнень, що накладаються при вчиненні адміністративних правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів, відповідальність за які встановлена Кодексом України про адміністративні правопорушення та Митним кодексом України. Встановлено, що при вчиненні даного виду порушень, застосовуються тільки стягнення морального та матеріального характеру, а саме: попередження, штраф та конфіскація. Особливістю адміністративної відповідальності за вчинення вказаних правопорушень є те, що таке адміністративне стягнення як штраф може бути застосоване при вчиненні будь-якого з них. Запропоновано внести

зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення для усунення правових колізій при застосуванні такого адміністративного стягнення як конфіскація. Визначено необхідність закріплення у ч. 1 ст. 24 Кодексу України про адміністративні правопорушення положення про те, що конфіскації може підлягати будь-які предмети, незалежно від того чи є вони власністю особи, яка вчинила правопорушення.

Ключові слова: адміністративне правопорушення, митне правопорушення, податкове правопорушення, адміністративна відповідальність, підакцизні товари.

Постановка проблеми. Дослідження особливостей адміністративної відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів вимагає наукової розробки системи адміністративних стягнень у вказаній сфері та їх застосування. У відповідності до положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) (Кодекс України про адміністративні правопорушення, 1984) та Митного кодексу України (далі – МКУ) (Митний кодекс України, 2012) можливо визначити, що система адміністративних стягнень включає в себе наступні стягнення: попередження; штраф; штрафні бали; оплатне вилучення предмета; конфіскація: предмета чи грошей; позбавлення спеціального права; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; громадські роботи; виправні роботи; суспільно корисні роботи; адміністративний арешт; арешт з утриманням на гауптвахті.

Загалом, вивчення питань, пов'язаних із застосуванням адміністративних стягнень присвятили свої наукові праці такі вчені як В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, І.І. Веремеєнко, Р.С. Козюренко, Т.О. Коломоєць та інші. Питання системи адміністративних стягнень також розглядалось як окремий об'єкт наукових досліджень. Так Є.В. Шульга зазначав про те, що для адміністративних стягнень характерна певна система під якою слід розуміти сукупність адміністративних санкцій, які знаходяться у певному співвідношенні одне з іншим, закріплені у послідовному порядку та об'єднані загальною пенітенціарно-превентивною метою (покарання, перевиховання особи та превенції). Вказану систему він вважає суворо формалізованою, тобто санкціями є тільки ті заходи примусового впливу, які законодавець визначив як адміністративні; будь-які інші подібні до стягнень засоби примусу, не можуть розглядатись як адміністративні стягнення (Шульга, 2018: 171).

Адміністративні стягнення неодноразово були об'єктом зацікавленості вчених щодо можливості їх класифікації чи систематизації за сукупністю окремих рис, які характерні для окремих груп стягнень. При дослідженні механізму застосування адміністративних стягнень та їх впливу на правопорушника науковці визначають необхідність поділу на: стягнення немайнового характеру, що являють собою сукупність заходів морального впливу; стягнення майнового та грошового характеру; а також стягнення, які здійснюють безпосередній вплив на особу, що вчинила адміністративне правопорушення (Якуба, 1972: 72). У відповідності до ступеня впливу на особу, науковці також поділяють адміністративні стягнення на наступні чотири групи: особистісні, майнові, змішані, а також стягнення виправно-виховного характеру (Голосніченко, Золотарьова, Штанько, 2003: 17). Крім того, зустрічаються пропозиції поділяти адміністративні стягнення за порядком накладення на особу, яка вчинила адміністративне правопорушення, у відповідності до органів, що здійснюють притягнення до відповідальності. Зокрема, на стягнення, які накладаються: в адміністративному порядку, в судовому порядку, органами громадськості (Коваль, 1975: 70), що вбачається досить спірним критерієм. Найбільш вдалою є поширена класифікація стягнень у залежності від їх спрямованості на особистість та інтереси правопорушника, а саме поділ стягнень на моральні, майнові та особистісні (Кузьменко, 2016: 34), що застосовуються при вчиненні адміністративного правопорушення з метою виховання особи та превенції аналогічних правопорушень в майбутньому.

Одночасно, слід зауважити про відсутність комплексних досліджень питання системи адміністративних стягнень, які накладаються за вчинення правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів, а також особливостей їх застосування.

Мета статті полягає у дослідженні стягнень, що накладаються за вчинення адміністративних правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів, а також особливостей їх застосування, з подальшим формулюванням пропозицій по удосконаленню законодавства України.

Виклад основного матеріалу. Аналіз вищенаведених норм КУпАП та МКУ свідчить, що за вчинення правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів застосовуються тільки стягнення морального та матеріального характеру, а саме три види адміністративних стягнень: попередження, штраф та конфіскація.

Незначна кількість можливих для застосування стягнень не є перешкодою для ефективності реалізації адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері обігу підакцизних товарів. Ключове значення та вказаних санкцій полягає не у їх суворості та різноманітності, а у невідворотності застосування. Сама ж невідворотність застосування санкцій, або як визначає юридична наука – невідворотність покарання має базуватись на наступних ключових аспектах: по-перше, жодне адміністративне правопорушення не може бути безкарним, тобто винна особа повинна зазнати застосування санкцій або ж інших заходів впливу; по-друге, за кожне адміністративне правопорушення, за яке встановлено відповідальність, на винну особу має накладатись відповідне суспільній шкідливості стягнення; по-третє, стягнення мають застосовуватись у максимальній короткій строки, а їх застосування має відповідати принципу економічності процесу.

Попередження серед усіх адміністративних стягнень вважається найменш суворим. Його застосування, як правило, допускається при вчиненні адміністративних правопорушень незначної суспільної шкідливості особами, які раніше не притягались до адміністративної відповідальності, та мають добрі характеристики за місцем навчання, роботи або проживання. Відомим у теорії адміністративно-деліктного права

є те, що попередження слід вважати основним стягненням морального характеру, змістом якого є офіційне засудження протиправної поведінки порушника уповноваженим суб'єктом публічної адміністрації від імені держави, а основним завданням такого стягнення є превенція вчинення аналогічних діянь у майбутньому.

У відповідності до ст. 26 КУпАП попередження як захід адміністративного стягнення виноситься в письмовій формі, а визначених законом випадках попередження фіксується іншим установленим способом (Кодекс України про адміністративні правопорушення, 1984). Переважно попередження оформлюється письмово компетентним уповноваженим суб'єктом публічної адміністрації у вигляді постанови про накладення адміністративного стягнення. За вчинення адміністративних правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів попередження може бути застосовано лише при вчиненні таких правопорушень як:

- порушення правил користування енергією, водою чи газом (ст. 103⁻¹ КУпАП) (Кодекс України про адміністративні правопорушення, 1984);

- порушення режиму зони митного контролю (ст. 468 МКУ);

- неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, або з транспортними засобами особистого користування, тимчасово ввезеними на митну територію України чи поміщеними у митний режим транзиту (ст. 469 МКУ);

- недоставлення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів до органу доходів і зборів призначення, видача їх без дозволу органу доходів і зборів або втрата (ст. 470 МКУ);

- перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення або строку тимчасового вивезення товарів чи втрата транспортних засобів (ст. 481 МКУ) (Митний кодекс України, 2012).

У науці адміністративного права попередження розглядається як стягнення особистісного характеру, що виступає заходом морально-виховного впливу а тому зорієнтоване переважно на виховний ефект (Комзюк, 2002: 231; Ведерніков, Шкарупа, 2005: 154). Попередження реалізує в комплексі декілька завдань, які визначаються його особливостями, це: виховання особи – порушника, превенція аналогічних правопорушень у майбутньому через інформування про неприпустимість такої поведінки, забезпечення економічності процесу через спрощеність та одномоментність застосування стягнення.

Водночас Т.О. Коломоєць та Ю.Х. Куразов зазначають, що потенціал попередження максимально не використовується, що зумовлене недосконалістю нормативної регламентації засад такого використання, суб'єктивним підходом до тлумачення тих чи інших нормативних положень різними суб'єктами адміністративної юрисдикції за тих чи інших умов. Вони зауважують на відсутність офіційного визначення попередження, завдяки чому про його реальний ресурс не мають достатніх даних ані суб'єкти його накладення, ані інші суб'єкти відповідних правовідносин (Коломоєць, Куразов, 2013: 111).

Таке стягнення як попередження при вчиненні вказаних правопорушень має застосовуватись з урахуванням параметрів, які фактично визначають можливість та доцільність його накладення. По-перше, зазначений вид стягнення має застосовуватись при вчиненні адміністративних правопорушень із невеликим ступенем суспільної шкідливості або за наявності однієї або кількох обставин, які пом'якшують адміністративну відповідальність. По-друге, враховуючи виховний характер даного стягнення його застосування повинно мати особистісну спрямованість та накладатись оперативно з мінімальним проміжком часу від моменту вчинення адміністративного правопорушення.

У свою чергу штраф визначається законодавством як грошове стягнення, що накладається на громадян, посадових та юридичних осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановлених КУпАП та іншими законами України (Кодекс України про адміністративні правопорушення, 1984). За статистичними даними штраф, на сьогоднішній день, виступає найбільш поширеним видом з інших адміністративних стягнень, що застосовуються в адміністративно-юрисдикційній практиці. За окремими видами правопорушень з усіх видів постанов про накладення адміністративного стягнення у 90–92% проваджень виноситься постанова про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу (Статистика Міністерства внутрішніх справ, 2020). Тому науковці відзначають, що адміністративні штрафи – найпоширеніший вид адміністративного стягнення, який до того ж є досить ефективним. Водночас, у контексті реформування системи адміністративних стягнень, зокрема поступового підвищення ролі адміністративних штрафів, необхідне подальше посилення їх ефективності, усунення факторів, які гальмують і знижують результативний вплив цієї штрафної санкції шляхом удосконалення адміністративно-штрафного законодавства й адміністративно-штрафної практики (Коломоєць, 2000: 24).

Штраф на відміну від попередження містить в собі не лише морально-виховний зміст, а і виступає механізмом майнового впливу на порушника. Він має більш примусовий характер, оскільки може бути виконаний як добровільно так і шляхом застосування примусу за умови ухилення від добровільного виконання. Це стягнення звертається на майно правопорушника та фактично слугує завданням відшкодування матеріальної шкоди, завданої державі, особливо при вчиненні правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів з матеріальним складом.

Тому на відміну від попередження штраф має дещо інші особливості, що обумовлюють окремі завдання при його застосуванні: превенція правопорушень в майбутньому через відчуття особою реальності покарання, а також забезпечення економічності процесу через простоту його накладення та стягнення.

Мінімальні чи максимально допустимі розміри штрафу не визначаються в адміністративному законодавстві. Фактично сума штрафу залежить від того наскільки суспільно-шкідливим вважається правопорушення з боку держави, хоча деякі науковці відмічають наявність певного хаосу в застосуванні цього заходу стягнення (Середа, 2014: 154). Загальною є тенденція законодавця до збільшення розміру штрафних санкцій, що застосовуються до особи, яка скоїла адміністративне правопорушення, про що зазначає С.В. Додін (Додін, 1997: 73).

Особливістю адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів є те, що таке адміністративне стягнення як штраф може бути застосоване при вчиненні будь-якого із цих правопорушень на відміну від попередження. Дана особливість відповідальності за вказані порушення є логічною, оскільки ними переважно заподіюється шкода фінансовим інтересам держави та суспільства.

Наступним видом стягнення є конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення. У відповідності до норм законодавства цей вид стягнення полягає в примусовій безоплатній передачі зазначеного вище предмета у власність держави за рішенням суду. Щоправда існують певні відмінності між різними законодавчими актами щодо деталізації особливостей накладення даного стягнення. Так, у відповідності до норм ст. 29 КУпАП, конфісковано може бути лише предмет, який є у приватній власності порушника, якщо інше не передбачено законами України (Кодекс України про адміністративні правопорушення, 1984). В даному випадку МКУ окремо визначає, що конфіскація товарів, транспортних засобів, зазначених у п. 3 ст. 461 зазначеного кодексу, застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення (Митний кодекс України, 2012).

При подальшому аналізі цього виду стягнень, обов'язково необхідно розглянути які предмети можуть бути конфісковані у разі вчинення адміністративних правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів. Так згідно норм законодавства конфіскація застосовується при вчиненні таких адміністративних правопорушень у досліджуваній сфері:

1) ст. 156 КУпАП встановлює, що при порушенні правил торгівлі пивом, алкогольними, слабоалкогольними напоями і тютюновими виробами застосовується конфіскація предметів торгівлі, а саме алкогольних напоїв чи тютюнових виробів, а також виручки, одержаної від їх продажу;

2) ст. 164 КУпАП передбачає, в разі порушення порядку провадження господарської діяльності, застосування конфіскації виготовленої продукції, знарядь виробництва, сировини і грошей, одержаних внаслідок вчинення цього адміністративного правопорушення (частини 1 і 2 вказаної статті). Крім того, при порушеннях переміщення пального або спирту етилового, передбачається їх конфіскація, а також конфіскація транспортних засобів, які для цього використовувались (частина 4), а у разі порушення порядку зберігання та/або реалізації пального або спирту етилового, крім цих предметів, застосовується конфіскація транспортних засобів, ємностей та обладнання, що використовувалися для їх зберігання та/або реалізації, а також грошей, одержаних внаслідок протиправної діяльності (частина 5);

3) ст. 164⁵ КУпАП визначає можливість застосування конфіскації алкогольних напоїв чи тютюнових виробів у разі їх зберігання або транспортування за відсутності на них марок акцизного податку встановленого зразка (частина 1), а також застосування конфіскації марок акцизного податку в разі їх незаконного зберігання (частина 2);

4) ст. 177² КУпАП містить положення про конфіскацію фальсифікованих алкогольних напоїв, тютюнових виробів та обладнання для їх вироблення, у разі виявлення фактів виготовлення, придбання, зберігання або реалізації таких фальсифікованих товарів.

5) статті 468 – 485 МКУ передбачають низку випадків коли конфіскація застосовується по відношенню до підакцизних товарів, при вчиненні митних адміністративних правопорушень.

Враховуючи законодавче визначення предметів конфіскації, особливо тих, що містяться у статтях 156, 164, ст. 164⁵, ст. 177² КУпАП, можливо стверджувати, що вказані предмети можуть і не перебувати в безпосередній власності особи, яка вчинила вказані правопорушення. Наприклад, при порушенні правил торгівлі пивом, алкогольними, слабоалкогольними напоями і тютюновими виробам, дані товари можуть і не перебувати у власності, особи яка безпосередньо допускає визначені ст. 156 КУпАП правопорушення, а можуть належати іншій особі – суб'єкту господарювання. Сам же порушник може в такому випадку бути найманим працівником у сфері торгівлі, а тому положення ст. 29 фактично перешкоджають повноцінній реалізації санкції ст. 156 КУпАП.

Аналогічна ситуація виникає також при вчиненні правопорушень, відповідальність за які встановлено ст. 164 КУпАП. Зокрема, при зберіганні або реалізації на митній території України пального або спирту етилового на акцизному складі, не зареєстрованому у системі електронного адміністрування, що передбачено у ч. 5 ст. 164 КУпАП, порушник не обов'язково буде користуватись транспортними засобами, ємностями та обладнанням, яке перебуває у його власності, це може бути майно третіх осіб, яке ним отримане у тимчасове користування на підставі цивільно-правової правочину. Прикладом також може виступати таке порушення як зберігання або транспортування алкогольних напоїв чи тютюнових виробів з підробленими чи фальсифікованими марками акцизного податку посадовими особами підприємств – виробників, імпортерів і продавців таких товарів (ч. 1 ст. ст. 164⁵). Такі ж зауваження можливо висловити при проведенні аналізу складу такого адміністративного правопорушення як виготовлення, придбання, зберігання або реалізація фальсифікованих алкогольних напоїв або тютюнових виробів, відповідальність за яке встановлена ст. 177² КУпАП.

У даному випадку мова йде фактично про те, що у відповідності до вимог статей 156, 164, ст. 164⁻⁵, ст. 177⁻² КУпАП суд зобов'язаний застосовувати таке адміністративне стягнення як конфіскація, однак, якщо дані предмети не належать правопорушнику, то конфіскація не може бути застосована. Таким чином положення ч. 3 ст. 465 МКУ про те, що конфіскація застосовується незалежно від того, чи є товари або транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення, вбачаються більш доцільними. Адже в такому випадку досягається саме таке завдання цього стягнення як примус особи до виконання покладених на неї обов'язків, про яке зазначає В.К. Колпаков (Колпаков, 2008).

На вказану проблему вже звертали свою увагу науковці, так Д.М. Лук'янець вважає, що необхідно внести зміни до КУпАП, а саме конфіскацію замінити на інше стягнення – «безкомпенсаційне вилучення», під яким він пропонує розуміти примусове вилучення речі, в тому числі грошей або валютних цінностей, з подальшим знищенням, утилізацією або зверненням у власність держави відповідно до чинного законодавства без надання особі, в якій ці речі, предмети було вилучено, компенсації у будь-якій формі» (Лук'янець, 2007: 201). Також зустрічаються погляди щодо визначення у КУпАП такого виду стягнення як «безоплатне вилучення» (Михайлов, 2015: 25).

Цікавою є позиція Л.В. Шестак та С.В. Веремієнко, які пропонують на заміну конфіскації запровадити такий вид стягнення як «безоплатне (безкомпенсаційне) вилучення майна або грошей, отриманих внаслідок вчинення правопорушення». Вони вважають за доцільне ч. 1 ст. 29 КУАП викласти в такій редакції: «Безоплатне (безкомпенсаційне) вилучення майна або грошей, отриманих внаслідок вчинення правопорушення, полягає у примусовому їх вилученні за рішенням суду з подальшим знищенням, утилізацією або зверненням на користь держави чи передачі речей (грошей) їх колишньому власнику, в якого вони були вилучені порушником без достатніх для цього підстав без надання правопорушнику будь-якої, в тому числі й грошової компенсації» (Шестак, Веремієнко, 2018: 37).

Зазначене обумовлює необхідність перегляду норм КУпАП щодо врегулювання такого виду адміністративного стягнення як конфіскація.

Висновки. Дослідження КУпАП та МКУ дозволило визначити, що за вчинення правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів застосовуються тільки стягнення морального (попередження) та матеріального (штраф та конфіскація) характеру.

Найбільш поширеним стягненням, яке застосовується за вчинення правопорушень у сфері обігу підакцизних товарів, є штраф, що є особливою адміністративною відповідальністю за вказані правопорушення. Крім того, враховуючи, що досліджуваними правопорушеннями заподіюється шкода фінансовим інтересам держави та суспільства, дане стягнення визначено як одне з основних, а іноді і як єдине, у всіх складах цих правопорушень.

Також, враховуючи проведений аналіз та позиції науковців, можливо запропонувати внесення змін до КУпАП, які сприятимуть підвищенню рівня ефективності такого стягнення як конфіскація та усунуть правові колізії при її призначенні судами. Слід викласти ч. 1 ст. 24 КУпАП у наступній редакції: «Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, а також грошей, які було отримано внаслідок вчинення правопорушення, полягає в примусовій безоплатній передачі цього предмета чи грошей у власність держави за рішенням суду. Вказані предмет або гроші можуть бути конфісковано незалежно від того чи є вони власністю особи, яка вчинила правопорушення».

Список використаних джерел:

1. Адміністративна відповідальність : курс лекцій / за ред. О.В. Кузьменко К. : Юрінком Інтер, 2016. 568 с.
2. Ведерніков Ю.А., Шкарупа В.К. Адміністративне право України: Навч. посібн. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. 336 с.
3. Голосніченко І.П., Золотарьова Н.І., Штанько Д.О. Адміністративна відповідальність: Навчальний посібник. За заг. ред. І.П. Голосніченка. К.: КІВС, 2003. 112 с.
4. Додін Е.В. Административная ответственность в свете Конституции Украины. *Юридический вестник*. 1997. № 3. С. 70–74.
5. Коваль Л.В. Відповідальність за адміністративні правопорушення. К. : Вища шк. : Вид-во Київ. держ. ун-ту, 1975. 160 с.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-Х.
7. Коломoeць Т., Куразов Ю. Попередження як вид адміністративного стягнення: доцільність його збереження та вдосконалення засад використання ресурсу в умовах реформаційних нормотворчих процесів в Україні. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 2. С. 105–114.
8. Коломoeць Т.О. Щодо питання ефективності адміністративних штрафів. *Наукові записки НаУКМА*. 2000. Т. 18. С. 21–24.
9. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навч. посіб. К. : Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
10. Комзюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: монографія. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 345 с.
11. Лук'янець Д.М. Розвиток інституту адміністративної відповідальності: концептуальні засади та проблеми правореалізації : дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. К., 2007. 410 с.
12. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI.

13. Михайлов Р.І. Окремі питання удосконалення законодавства щодо виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2015. № 1. С. 22–27.
14. Серeda В.В. Адміністративна відповідальність за адміністративні правопорушення спеціальних суб'єктів, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів або спеціальних положень про дисципліну. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. Вип. 2. С. 151–165.
15. Статистика Міністерства внутрішніх справ. 2020. // Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ. URL: https://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm/
16. Шестак Л.В., Веремієнко С.В. Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення: правова природа та проблеми застосування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 1. Том 2. С. 35–38.
17. Шульга Є.В. Теоретико-правові підходи до поняття системи адміністративних стягнень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 2. С. 168–171
18. Якуба О.М. Административная ответственность. М.: Юрид. лит., 1972. 152 с.

References:

1. Kuzmenko, O.V. (red.). (2016). *Administrativna vidpovidalnist [Administrative responsibility]: kurs lektcii*. K. : Yurinkom Inter, 2016. 568 p. [in Ukrainian].
2. Vediernikov, Yu.A., Shkarupa, V.K. (2005). *Administrativne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]: Navch. posibn.* – K.: Tsentr navchalnoi literatury. 336 p. [in Ukrainian].
3. Holosnichenko, I.P., Zolotarova, N.I., Shtanko, D.O. (2003). *Administrativna vidpovidalnist [Administrative responsibility]: Navchalnyi posibnyk. Za zah. red. I.P. Holosnichenka*. K.: KIVS. 112 p. [in Ukrainian].
4. Dodin, E.V. (1997). *Administrativnaia otvetstvennost v svete Konstitutsii Ukrainy [Administrative responsibility in the light of the Constitution of Ukraine]*. *Iuridicheskii vestnik*. № 3. pp. 70–74. [in Russian].
5. Koval, L.V. (1975). *Vidpovidalnist za administrativni pravoporushennia [Responsibility for administrative offenses]*. K. : Vyshecha shk. : Vyd-vo Kyiv. derzh. un-tu. 160 p. [in Ukrainian].
6. *Kodeks Ukrainy pro administrativni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offenses] vid 7 hrudnia 1984 roku № 8073-X*. [in Ukrainian].
7. Kolomoiets, T., Kurazov, Yu. (2913). *Poperedzhennia yak vyd administrativnoho stiahnennia: dotsilnist yoho zberezhennta ta vdoskonalennia zasad vykorystannia resursu v umovakh reformatsiinykh normotvorchykh protsesiv v Ukraini [Prevention as a type of administrative penalty: the expediency of its preservation and improvement of the principles of resource use in the context of reforming rule-making processes in Ukraine]*. *Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy*. № 2. pp. 105–114. [in Ukrainian].
8. Kolomoiets, T.O. (2000). *Shchodo pytannia efektyvnosti administrativnykh shtrafiv [On the issue of the effectiveness of administrative fines]*. *Naukovi zapysky NaUKMA*. T. 18. pp. 21–24. [in Ukrainian].
9. Kolpakov, V.K. (2008). *Administrativna vidpovidalnist (administrativno-deliktne pravo) [Administrative liability (administrative tort law)]: navch. posib.* K. : Yurinkom Inter. 256 p. [in Ukrainian].
10. Komziuk, A.T. (2002). *Zakhody administrativnoho prymusu v pravookhoronni diialnosti militsii: poniattia, vydy ta orhanizatsiino-pravovi pytannia realizatsii [Measures of administrative coercion in law enforcement activities of the police: concepts, types and organizational and legal issues of implementation]: monohrafiia.* – Kharkiv: Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav. – 345 p. [in Ukrainian].
11. Lukianets, D.M. (2007). *Rozvytok instytutu administrativnoi vidpovidalnosti: kontseptualni zasady ta problemy pravorealizatsii [Development of the institute of administrative responsibility: conceptual principles and problems of law enforcement] : dys... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07; NAN Ukrainy, Instytut derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho*. K. 410 p. [in Ukrainian].
12. *Mytnyi kodeks Ukrainy [Customs Code of Ukraine] vid 13 bereznia 2012 roku № 4495-VI*. [in Ukrainian].
13. Mykhailov, R.I. (2015). *Okremi pytannia udoskonalennia zakonodavstva shchodo vykonannia postanov pro nakladennia administrativnykh stiahnen [Some issues of improving the legislation on the implementation of decisions on the imposition of administrative penalties]*. *Problemy pravoznavstva ta pravookhoronnoi diialnosti*. № 1. pp. 22–27. [in Ukrainian].
14. Sereda, V.V. (2014). *Administrativna vidpovidalnist za administrativni pravoporushennia spetsialnykh subiektiv, na yakykh poshyriuietsia diia dystsyplinarnykh statutiv abo spetsialnykh polozhen pro dystsyplinu [Administrative liability for administrative offenses of special subjects covered by disciplinary statutes or special provisions on discipline]*. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. Vyp. 2. pp. 151–165. [in Ukrainian].
15. *Statystyka Ministerstva vnutrishnikh sprav [Statistics of the Ministry of Internal Affairs]*. 2020. // Ofitsiyni veb-sait Ministerstva vnutrishnikh sprav. URL: https://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm/ [in Ukrainian].
16. Shestak, L.V., Veremiienko, S.V. (2018). *Konfiskatsiia predmeta, yakyi stav znariaddiam vchynennia abo bezposerednim obiektom administrativnoho pravoporushennia: pravova pryroda ta problemy zastosuvannia [Confiscation of an object that has become an instrument or direct object of an administrative offense: the legal nature and problems of application]*. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Vyp. 1. Tom 2. pp. 35–38. [in Ukrainian].
17. Shulha, Ye.V. (2018). *Teoretyko-pravovi pidkhody do poniattia systemy administrativnykh stiahnen [Theoretical and legal approaches to the concept of the system of administrative penalties]*. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 2. pp. 168–171. [in Ukrainian].
18. Iakuba, O.M. (1972). *Administrativnaia otvetstvennost [Administrative responsibility]*. M.: Iurid. lit. 152 pp. [in Russian].